

Strategiczne podejście w obszarze ochrony dzieci w środowisku cyfrowym (2025–2027)

5. Strategiczne podejście Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 w obszarze ochrony dzieci w środowisku cyfrowym (2025-2027)

Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 (PKDP) jest instytucją publiczną odpowiedzialną za kształtowanie najwyższych standardów ochrony dzieci w Polsce. Naszą wizją jest budowanie państwowego systemu bezpieczeństwa, który zapewnia realną, skuteczną i rzetelną ochronę przed wykorzystaniem seksualnym dzieci – zarówno w środowisku offline, jak i w coraz bardziej złożonej przestrzeni cyfrowej.

Państwowa Komisja pełni rolę centralnego ośrodka kompetencji państwa: integruje wiedzę ekspercką, działania edukacyjne, wsparcie procesowe i inicjatywy regulacyjne. Fundamentem naszych działań jest transparentność, interdyscyplinarna współpraca międzyinstytucjonalna oraz stałe doskonalenie praktyk ochrony dzieci, oparte na danych krajowych i międzynarodowych oraz aktualnej wiedzy o zagrożeniach.

I OBSZARY STRATEGICZNE DZIAŁANIA PKDP

Działania Państwowej Komisji obejmują trzy komplementarne obszary, z wyraźnym wskazaniem, że obszar cyfrowy jest podobszarem obszaru zewnętrznego:

A. Obszar wewnętrzny - rozwój instytucjonalny

Wzmacnianie kompetencji, rozwoju i profesjonalizacji zespołu PKDP. Celem jest budowanie organizacji uczącej się, zdolnej do adaptacji wobec dynamicznie ewoluujących zagrożeń oraz efektywnego wsparcia pokrzywdzonych.

B. Obszar zewnętrzny - edukacja i prewencja

Działania skierowane do instytucji publicznych, środowisk edukacyjnych, organizacji społecznych, ekspertów i sektora prywatnego. Obejmują tworzenie standardów ochronnych, edukację prewencyjną, wsparcie systemów interwencyjnych oraz koordynację międzyinstytucjonalną.

B.1. Podobszar cyfrowy - przeciwdziałanie przemocy seksualnej online

Podobszar cyfrowy jest integralną częścią obszaru zewnętrznego i obejmuje kompleksowe działania ochronne dzieci w środowisku online w tym, m.in.: monitoring i diagnozę ryzyk, współpracę z platformami i sektorem technologicznym, promocję praktyk safety-by-design, przeciwdziałanie wykorzystywaniu seksualnemu dzieci, komercyjnej eksploatacji danych małoletnich oraz inicjatywy regulacyjne i rzecznicze.

Uwzględniane są tu także aspekty związane z implementacją europejskich ram prawnych, w szczególności Digital Services Act (DSA)¹ – w kontekście jego założeń, tj. konieczności wzmocnienia nadzoru nad dostawcami usług cyfrowych i egzekwowania ochrony użytkowników, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Realizowane przedsięwzięcia są ponadto zgodne z założeniami rozporządzenia w sprawie zapobiegania i zwalczania wykorzystywania seksualnego dzieci, obejmującego procedury dotyczące materiałów z kategorii CSAM dostępnych w przestrzeni cyfrowej oraz ustanowienie unijnego centrum wspierającego państwa członkowskie we wdrażaniu przewidzianych rozwiązań².

Państwowa Komisja uwzględnia w swoich działaniach zarówno przeciwdziałanie nielegalnym treściom typu CSAM, jak i treściom CSEM (child sexual exploitation material), które – niezależnie od ich kwalifikacji prawnej – mogą naruszać prawa dziecka, w szczególności prawo do ochrony wizerunku, prywatności i danych osobowych, zgodnie z podejściem przyjmowanym w ramach polityk UE.

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act>

²

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/11/26/child-sexual-abuse-council-reaches-position-on-law-protecting-children-from-online-abuse/>

II PODSTAWY MERYTORYCZNE STRATEGICZNEGO PODEJŚCIA

1. Model 4C - Ramy oceny ryzyk cyfrowych

PKDP stosuje uznaną międzynarodowo klasyfikację zagrożeń autorstwa Livingstone & Stoilovej³, obejmującą:

- **Content** - ekspozycja na szkodliwe lub nielegalne treści.
- **Contact** - kontakt z osobami mogącymi wyrządzić krzywdę.
- **Conduct** - zachowania dziecka jako sprawcy czynu karalnego lub pokrzywdzonego w wyniku zakazanych zachowań.
- **Contract** - ryzyka komercyjne, manipulacyjne praktyki platform, nieuczciwe przetwarzanie danych.

Model 4C stanowi podstawę analizy spraw, raportów oraz rekomendacji systemowych PKDP.

2. Wytyczne 5Rights Foundation - Child Rights by Design

Integracja 11 zasad projektowania usług cyfrowych z uwzględnieniem praw dziecka, w tym:

- najlepiej pojęty interes dziecka,
- skuteczną weryfikację wieku,
- szczególną ochronę danych,
- bezpieczeństwo jako warunek projektowania,
- sprawczość i dobrostan dziecka,
- ocenę skutków dla praw dziecka (CRIA).

Zasady te są podstawą rekomendacji regulacyjnych PKDP oraz prac nad standardami ochrony małoletnich w środowisku cyfrowym.

³ Livingstone, S., & Stoilova, M. (2021). The 4Cs: Classifying Online Risk to Children. (CO:RE Short Report Series on Key Topics). Hamburg: Leibniz-Institut für Medienforschung | Hans-Bredow-Institut (HBI); CO:RE - Children Online: Research and Evidence. <https://doi.org/10.21241/ssor.71817>

3. UNICEF, Komitet Praw Dziecka i międzynarodowe standardy

Strategiczne podejście PKDP odwołuje się do:

- prowadzenia monitoringu ryzyk i edukacji społecznej,
- promocji wytycznych ochrony prywatności (privacy-by-design),
- zasad odpowiedzialności instytucji i firm za wpływ ich produktów i usług na dzieci.

4. Strategia UE na rzecz skuteczniejszej walki z niegodziwym traktowaniem dzieci w celach seksualnych⁴

Działania PKDP wpisują się w osiem inicjatyw mających na celu opracowanie i wdrożenie właściwych ram prawnych, wzmocnienie reakcji organów ścigania i pobudzenie do skoordynowanych działań wielu zainteresowanych stron na rzecz zapobiegania, ścigania i udzielania pomocy pokrzywdzonym. Do tych inicjatyw należą:

- zapewnienie pełnego wdrożenia obecnego prawodawstwa (dyrektywy 2011/93/UE),
- zapewnienie, aby przepisy UE umożliwiały skuteczną reakcję,
- identyfikowanie luk prawnych, określanie najlepszych praktyk i działań priorytetowych,
- zwiększanie starań organów ścigania na poziomie krajowym i unijnym,
- umożliwienie państwom członkowskim zapewniania dzieciom lepszej ochrony za pośrednictwem zapobiegania,
- europejskie centrum na rzecz zapobiegania niegodziwemu traktowaniu dzieci w celach seksualnych oraz walki z tym zjawiskiem,
- pobudzenie działań przedsiębiorstw w celu zapewnienia ochrony dzieci w ramach ich produktów,
- poprawa ochrony dzieci na całym świecie dzięki współpracy wielu zainteresowanych stron.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52020DC0607>

III MISJA PKDP W OBSZARZE CYBERBEZPIECZEŃSTWA

Zapewnienie najwyższych standardów ochrony dzieci i młodzieży przed wykorzystywaniem seksualnym w środowisku cyfrowym poprzez działania regulacyjne, edukacyjne o charakterze systemowym, oparte na prawach dziecka, danych empirycznych i odpowiedzialności instytucjonalnej.

IV FILARY STRATEGICZNE PKDP

1. OCHRONA - działania ustawowe

W oparciu o ustawowe zadania Państwowa Komisja realizuje w obszarze cyfrowym:

- kierowanie zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (w tym niezawiadomienia o przestępstwie, art. 240 § 1 k.k.),
- monitorowanie przebiegu postępowań karnych w sprawach dotyczących wykorzystywania seksualnego dziecka w środowisku cyfrowym,
- wydawanie postanowień o wpisie do Rejestru Sprawców w sprawach przedawnionych (gdy dotyczy),
- wsparcie pokrzywdzonych w wyniku wykorzystywania seksualnego,
- kierowanie wniosków o skargę nadzwyczajną i kasację,
- wystąpienia o objęcie spraw szczególnym nadzorem,
- identyfikację problemów w praktyce organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, dotyczących przestępstw online.

Działania te są prowadzone w odniesieniu do ryzyk 4C i stanowią podstawę operacyjną podejścia strategicznego PKDP.

2. DIAGNOZA - monitoring i analiza zjawisk

PKDP rozwija systemowe narzędzia diagnozy:

- przedsięwzięcia naukowo-badawcze, w tym opracowanie pogłębionej analizy zjawiska krzywdzenia seksualnego dzieci,

w tym w cyberprzestrzeni, opartej m.in. na badaniach aktowych o charakterze reprezentatywnym,

- inicjatywa „Internet dzieci” - regularne, półroczne raporty monitorujące aktywność dzieci w sieci,
- analiza danych instytucjonalnych (prokuratura, policja, NGO) w kontekście oceny ryzyk i wydawania rekomendacji,
- współpraca międzynarodowa i krajowa (WeProtect, instytucje UE, Ministerstwa RP, Komisje sejmowe, policja, kuratoria oświaty, ośrodki naukowe, edukacyjne i wychowawcze, instytucje samorządowe i organizacje pozarządowe),
- ocena wpływu i skali zagrożeń związanych, m.in.: z generatywną AI, np. w postaci wytwarzania tzw. ang. deepfakes, manipulacyjnymi technikami projektowania interfejsów i usług (ang. dark patterns), czy profilowaniem dzieci.

Wyniki raportów stanowią podstawę rekomendacji legislacyjnych i działań prewencyjnych.

3. PREWENCJA - edukacja, standardy, kompetencje

PKDP prowadzi:

- cykliczne szkolenia dla szkół, instytucji, samorządów i służb,
- konferencje i debaty naukowe, nt. higieny cyfrowej, ochrony wizerunku i profilaktyki wykorzystywania seksualnego dzieci online,
- działania edukacyjne zgodne z modelem 4C i zasadami 5Rights,
- kampanie społeczne,
- promowanie zasad bezpiecznego korzystania z internetu,
- udostępnianie materiałów profilaktycznych.

Prewencja opiera się na zidentyfikowanych ryzykach, danych z raportów oraz wnioskach i rekomendacjach pochodzących z przeprowadzonych badań.

4. STANDARDY SYSTEMOWE - regulacje i odpowiedzialność instytucji oraz firm

PKDP prowadzi działania regulacyjne i rzecznicze:

- aktywny udział w pracach nad przepisami dot. ochrony dzieci (wizerunek, treści szkodliwe, DSA),
- opracowywanie standardów ochrony dzieci w środowisku cyfrowym wraz z Komisją ds. Dzieci i Młodzieży oraz organizacjami społecznymi,
- opiniowanie aktów prawnych,
- występowanie z inicjatywami legislacyjnymi,
- wspieranie implementacji DSA w Polsce, w szczególności w obszarze:
 - eliminacji manipulacyjnych technik projektowania interfejsów (dark patterns),
 - ograniczenia profilowania dzieci,
 - obowiązków weryfikacji wieku,
 - oceny ryzyka systemowego platform.

PKDP podkreśla odpowiedzialność firm technologicznych za projektowanie usług zgodnie z prawami dziecka („child rights by design”).

5. WSPÓŁPRACA - sieciowanie instytucji publicznych i społecznych

PKDP współdziała z:

- prokuraturą, policją, sądami, ministerstwami,
- szkołami, uczelniami, organizacjami pozarządowymi i branżą cyfrową,
- kościołami, samorządami zawodowymi, ruchami obywatelskimi,
- instytucjami międzynarodowymi.

Celem współpracy jest wzmocnienie systemowej ochrony dzieci w środowisku cyfrowym.

6. RAPORTOWANIE - przejrzystość, wiedza i nadzór publiczny

PKDP opracowuje:

- coroczne raporty z działalności,
- raporty tematyczne w oparciu o model 4C i wytyczne UNICEF,
- rekomendacje dla ustawodawcy, instytucji publicznych i sektora prywatnego.

Raportowanie stanowi podstawę do zmian systemowych oraz oceny wpływu działań Państwowej Komisji.

V CELE STRATEGICZNE NA LATA 2025-2027

- 1. Zwiększenie skuteczności reagowania - ścigania i karania przestępstw - online.**
- 2. Budowa krajowego systemu monitoringu zagrożeń cyfrowych opartych na modelu 4C.**
- 3. Adaptacja istniejących standardów ochrony dzieci w środowisku cyfrowym dla firm i instytucji.**
- 4. Wzmocnienie ochrony danych i prywatności dzieci w zgodzie z zasadami child rights by design.**
- 5. Zwiększenie kompetencji społecznych dorosłych w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego dzieci.**
- 6. Wzmocnienie regulacji rynku cyfrowego (w tym implementacja DSA) z perspektywy dzieci.**
- 7. Budowa krajowej i międzynarodowej sieci współpracy i wymiany informacji między instytucjami.**

VI PODSUMOWANIE

Strategiczne podejście PKDP w zakresie ochrony dzieci i młodzieży przed wykorzystywaniem seksualnym w cyberprzestrzeni opiera się na ustawowym mandacie Państwowej Komisji oraz uznanych międzynarodowych standardach ochrony praw dziecka. Jej celem jest realne wzmocnienie bezpieczeństwa dzieci w środowisku cyfrowym poprzez diagnozę zagrożeń, prewencję, regulacje i ochronę prawną. Tylko systemowe i oparte na danych podejście może zapewnić dzieciom ochronę przed wykorzystaniem seksualnym, uczynić z nich pełnoprawnych uczestników życia społecznego oraz budować wrażliwość i świadomość społeczną przyszłych pokoleń.